

Historia – wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – klasa 6

Wymagania zostały zintegrowane z programem nauczania historii w klasach 4-8 szkoły podstawowej autorstwa Tomasza Maćkowskiego oraz podręcznikiem wydawnictwa Nowa Era z serii „Wczoraj i dziś” kl. 6. Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej. Uwzględniono sześciostopniową skalę ocen.

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata					
1. Wielkie odkrycia geograficzne. 2. Skutki odkryć geograficznych. 3. Renesans – narodziny nowej epoki. 4. Kultura renesansu w Europie. 5. Reformacja – czas wielkich zmian. 6. Kontrreformacja.	- wskazuje na mapie trasy podstawowych wypraw oraz wymienia przełomowe daty (1492 r., 1517 r.) i kluczowe postacie (K. Kolumb, F. Magellan, J. Gutenberg, M. Luter, Leonardo da Vinci, Michał Anioł), - rozpoznaje podstawowe pojęcia epoki (karawela, renesans, odpust, sobór, cywilizacje prekolumbijskie)	- wyjaśnia pojęcia: humanizm, mecenat, reformacja, kontrreformacja, Stary i Nowy Świat, - opisuje wynalazki żeglarskie i techniczne (druk) oraz ich znaczenie, - przedstawia podstawowe założenia renesansu, reformacji oraz cele zakonu jezuitów i soboru trydenckiego.	- charakteryzuje przyczyny i skutki (pozytywne i negatywne) wielkich odkryć geograficznych, - analizuje przejawy kultury renesansu (sztuka, literatura) oraz motywy działania reformatorów religijnych i nurtów kontrreformacji, - porównuje wyznania protestanckie i sytuację przed oraz po soborze trydenckim.	- ocenia wpływ odkryć geograficznych na ludność tubylczą oraz gospodarkę i życie Europejczyków, - szczegółowo omawia politykę państw kolonialnych (działalność konkwistadorów) oraz podziały religijne w Europie po pokoju w Augsburgu i pokoju westfalskim.	- samodzielnie ocenia przełomowy charakter epoki nowożytnej, wiążąc rewolucję naukowo-techniczną, renesansowy humanizm i reformację z kształtowaniem się współczesnego świata.
Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej					

1. Demokracja szlachecka. 2. W folwarku szlacheckim. 3. W czasach ostatnich Jagiellonów. 4. Odrodzenie na ziemiach polskich. 5. Rzeczpospolita Obojga Narodów. 6. „Państwo bez stosów”. 7. Pierwsza wolna elekcja	- wymienia pojęcia: szlachta, folwark, pańszczyzna, unia, wolna elekcja. - wskazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej, - identyfikuje najważniejsze daty (1525 r., 1569 r., 1573 r.) i postacie (Zygmunt Stary, Zygmunt II August, M. Kopernik, M. Rej, J. Kochanowski, H. Walezy).	- wyjaśnia zasady funkcjonowania demokracji szlacheckiej (sejm walny, liberum veto, przywileje), - opisuje postanowienia unii lubelskiej, hołdu pruskiego, konfederacji warszawskiej oraz przebieg pierwszej wolnej elekcji, - przedstawia osiągnięcia polskiego odrodzenia i gospodarkę folwarczno - pańszczyźnianą.	- charakteryzuje zróżnicowanie stanu szlacheckiego oraz strukturę narodowościową i religijną I Rzeczypospolitej, - analizuje rolę dokumentów ustrojowych (konstytucja <i>Nihil novi</i> , Artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>), - wyjaśnia gospodarcze znaczenie spławu wiślanego i odzyskania dostępu do Bałtyku.	- ocenia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz wprowadzenia zasad wolnej elekcji, - wyjaśnia wpływ ustawodawstwa antychłopskiego i antymieszczańskiego na dalszy rozwój społeczno-gospodarczy kraju.	- dokonuje wszechstronnej oceny polskiego zjawiska „państwa bez stosów” oraz porównuje XVII-wieczny parlamentaryzm szlachecki ze współczesnym ustrojem politycznym.
Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej					
1. Wojny z Rosją. 2. Początek wojen ze Szwecją. 3. Powstanie kozaków. 4. Potop szwedzki. 5. Wojny z Turcją. 6. Kryzys Rzeczypospolitej. 7. Barok i sarmatyzm.	- wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej (Rosja, Szwecja, Turcja), - wymienia pojęcia: potop szwedzki, husaria, sarmatyzm, barok, dymitriada, Zaporże, - identyfikuje postacie: S. Batory, S. Żółkiewski, J.K. Chodkiewicz, B.	- wyjaśnia przyczyny i przebieg konfliktów zbrojnych w XVII w. (wojny z Rosją, Szwecją, Turcją oraz powstanie Chmielnickiego), - opisuje przełomowe wydarzenia (bitwy pod Kircholmem, Kłuszynem, Chocimiem, obrona Jasnej	- charakteryzuje taktykę wojenną (wojna podjazdowa, rola husarii) oraz militarne i społeczne przyczyny sukcesów i porażek polskich wojsk, - analizuje polityczne i terytorialne skutki wojen (pokój w	- ocenia politykę zagraniczną Wazów i szlachty wobec Kozaków oraz sąsiadów, - wyjaśnia proces narastania kryzysu gospodarczego i ustrojowego Rzeczypospolitej oraz	- samodzielnie formułuje syntezę przyczyn załamania pozycji międzynarodowej i gospodarczej I Rzeczypospolitej w XVII wieku oraz ocenia blaski i cienie kultury sarmackiej.

	Chmielnicki, S. Czarniecki, Jan III Sobieski.	Góry, odsiecz wiedeńska 1683 r.), - wyjaśnia pojęcie i cechy kultury baroku oraz ideologii sarmackiej.	Polanowie, rozejm w Andruszowie, pokój w Oliwie) oraz objawy kryzysu państwa (liberum veto, zrywanie sejmów).	wpływ kultury barokowej i kontrreformacji na postawy społeczności szlacheckiej.	
Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki					
1. Monarchia absolutna we Francji. 2. Monarchia parlamentarna w Anglii. 3. Oświecenie w Europie. 4. Nowe potęgi europejskie. 5. Stany Zjednoczone Ameryki.	- wymienia pojęcia: monarchia absolutna, monarchia parlamentarna, oświecenie, klasycyzm, konstytucja, absolutyzm oświecony, - wskazuje na mapie potęgi europejskie (Francja, Anglia, Prusy, Austria, Rosja, USA) i postacie (Ludwik XIV, O. Cromwell, Monteskiusz, Piotr I, J. Waszyngton, T. Kościuszko).	- opisuje ustrój Francji za Ludwika XIV, zasady monarchii parlamentarnej w Anglii oraz koncepcję trójpodziału władzy Monteskiusza, - wyjaśnia przyczyny powstania Stanów Zjednoczonych oraz podaje datę uchwalenia Konstytucji USA (1787 r.), - opisuje reformy władców absolutyzmu oświeconego w Prusach, Austrii i Rosji.	- charakteryzuje i porównuje modele ustrojowe (absolutyzm, monarchia parlamentarna, absolutyzm oświecony), - analizuje idee filozoficzne i dokonania naukowe oświecenia oraz cechy architektury klasycystycznej, - wyjaśnia przyczyny konfliktu kolonii brytyjskich z metropolią oraz udział Polaków w walce o niepodległość USA.	- ocenia wpływ idei oświeceniowych na krytykę dawnego ładu oraz na kształt modernizacyjnych reform w państwach sąsiednich i w USA, - wyjaśnia konsekwencje wzrostu potęgi Prus, Austrii i Rosji dla sytuacji politycznej w Europie Środkowo-Wschodniej.	- dokonuje oceny porównawczej drogi do nowoczesnego państwa w Europie Zachodniej, Ameryce Północnej oraz Europie Środkowej.
Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej					

1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów. 2. Pierwszy rozbiór Polski. 3. Kultura polskiego oświecenia. 4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja. 5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski.	- wymienia pojęcia: rozbiory, konfederacja, insurekcja, prawa kardynalne, - podaje daty trzech rozbiorów (1772, 1793, 1795) i Konstytucji 3 Maja (1791 r.), - wskazuje postacie: August II, August III, Stanisław August Poniatowski, T. Rejtan, H. Kołłątaj, S. Staszic, T. Kościuszek.	- opisuje objawy anarchii pod rządami Wettinów i przyczyny ingerencji Rosji, - przedstawia reformy Sejmu Wielkiego, postanowienia Konstytucji 3 Maja, osiągnięcia polskiego oświecenia (KEN, obiady czwartkowe, Teatr Narodowy) oraz przebieg powstania kościuszkowskiego.	- charakteryzuje i porównuje postawy szlachty i magnaterii (konfederacja barska, targowicka), - analizuje terytorialny i polityczny wymiar kolejnych rozbiorów Polski, - wyjaśnia znaczenie Uniwersału połanieckiego i bitwy pod Racławicami.	- ocenia próbę ratowania państwa podjętą przez Stanisława Augusta Poniatowskiego i obóz reformatorów, - wyjaśnia przyczyny wybuchu i upadku insurekcji kościuszkowskiej oraz analizuje postawy społeczeństwa polskiego wobec rozbiorów.	- syntetyzuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku I Rzeczypospolitej, oceniając trwałość dziedzictwa Konstytucji 3 Maja i tradycji kościuszkowskiej.
Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński					
1. Rewolucja francuska. 2. Republika Francuska. 3. Epoka Napoleona Bonapartego. 4. Upadek Napoleona. 5. Legiony Polskie we Włoszech. 6. Księstwo Warszawskie.	- wymienia pojęcia: rewolucja, Bastylia, gilotyna, terror, dyktatoriat, Legiony Polskie, Księstwo Warszawskie, - identyfikuje postacie: Ludwik XVI, M. Robespierre, Napoleon Bonaparte, J.H. Dąbrowski, J. Wybicki, ks. J. Poniatowski.	- opisuje przyczyny wybuchu rewolucji we Francji, uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela oraz przekształcenie Francji w republikę, - wyjaśnia okoliczności przejścia władzy przez Napoleona i utworzenia Legionów Polskich oraz Księstwa Warszawskiego.	- charakteryzuje etapy rewolucji (od monarchii konstytucyjnej po terror jakobiniński) oraz reformy Kodeksu Napoleona, - analizuje szlak bojowy Legionów Polskich i wojsk Księstwa Warszawskiego (Raszyń, Somosierra) oraz przyczyny klęski Wielkiej Armii w Rosji.	- ocenia zjawisko terroru jakobińskiego, politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz bilans epoki napoleońskiej dla Europy i Polaków, - wyjaśnia znaczenie zapisów konstytucji Księstwa Warszawskiego i genezę Mazurka Dąbrowskiego.	- ocenia ponadczasowe znaczenie haseł rewolucji francuskiej oraz rolę legendy napoleońskiej w podtrzymaniu dążeń niepodległościowych Polaków w XIX wieku.

	- wskazuje daty wybuchu rewolucji (14 lipca 1789 r.) oraz powstania Legionów (1797 r.) i Księstwa Warszawskiego (1807 r.).				
--	--	--	--	--	--

Dostosowanie form i metod pracy dla uczniów z SPE

Spektrum Autyzmu

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Stała struktura lekcji – zachowanie przewidywalnego schematu zajęć.
 - Jasny podział ról – określenie konkretnych, jednoznacznych zadań podczas pracy w grupach.
 - Mniej bodźców na materiałach – przygotowanie przejrzystych map historycznych i osi czasu wolnych od zbędnych elementów graficznych.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Dosłowne wyjaśnianie pojęć – unikane metafor bez ich wcześniejszego wyjaśnienia.
 - Wizualizacja historii – stosowanie czytelnych drzew genealogicznych, schematów przyczynowo-skutkowych oraz kart z postaciami historycznymi.
 - Sprawdzanie wiedzy – stosowanie pytań zamkniętych, zadania polegające na przyporządkowaniu dat do wydarzeń na schemacie zamiast otwartych opowiadań historycznych.

ADHD

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Dzielenie treści – rozbijanie obszernych tematów na krótkie, kilkuminutowe bloki tematyczne.
 - Angażowanie w ruch – wyznaczanie zadań fizycznych związanych z lekcją (np. wskazywanie obiektów na mapie ściennej, rozdawanie atlasów historycznych).
 - Kontrola miejsca pracy – posadzenie w pierwszej ławce, z dala od okna i dekoracji ściennych odciągających uwagę.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Strukturyzacja notatek – udostępnianie schematów do samodzielnego uzupełniania kluczowymi słowami.
 - Aktywne osie czasu – wykorzystywanie mobilnych osi czasu (np. naklejanie lub przekładanie kartoników z datami i wydarzeniami).
 - Pojedyncze polecenia – podawanie instrukcji do analizy tekstu źródłowego krok po kroku, po upewnieniu się, że uczeń skupił uwagę.

Dysleksja

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Modyfikacja tekstów źródłowych – przygotowywanie fragmentów kronik czy dokumentów większą czcionką (bezszerzyfową) z większym odstępem między wierszami.
 - Wydłużenie czasu – zapewnienie dodatkowego czasu na przeczytanie pytań do tekstów historycznych i analizę map.
 - Alternatywy słuchowe – wykorzystywanie audiobooków historycznych, fragmentów słuchowisk, podcastów lub filmów edukacyjnych.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Zwolnienie z czytania na głos – unikanie wywoływania ucznia do głośnego odczytywania trudnych tekstów źródłowych przed klasą.
 - Praca na słowach kluczowych – przygotowywanie wyciągów z rozdziałów z pogrubionymi datami, pojęciami i nazwiskami.
 - Faworyzowanie odpowiedzi ustnych – ocenianie wiedzy historycznej (pojęć, zależności przyczynowo-skutkowych) w formie wypowiedzi ustnej lub testów z pytaniami zamkniętymi.

Dysgrafia

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Ograniczenie ręcznego notowania – dostarczanie wklejek do zeszytu z podsumowaniem lekcji, schematami i osiami czasu.
 - Wykorzystanie technologii – zezwolenie na pisanie kart pracy na komputerze/tablecie.
 - Gotowe karty pracy – stosowanie arkuszy z powiększonym miejscem na wpisywanie odpowiedzi.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Ocenianie merytoryki – całkowite pomijanie czytelności pisma, estetyki rysowania map czy prowadzenia zeszytu przy wystawianiu ocen.
 - Praca z mapą konturową – zmiana formy wpisywania nazw geograficznych na zaznaczanie ich cyframi, kolorem lub gotowymi naklejkami.
 - Testy wyboru – zamiana długich wypowiedzi pisemnych na testy wielokrotnego wyboru, dołączanie podpisów pod ilustracjami lub łączenie par.

Dysortografia

Dostosowanie form pracy:

- Dostęp do pomocy – umożliwienie korzystania ze słowniczka pojęć i nazwisk historycznych podczas sprawdzianów i prac pisemnych.
 - Wydłużenie czasu – przyznanie dodatkowych minut na samokontrolę pisowni nazw własnych i pojęć.
 - Wzorce na tablicy/karcie – wypisywanie na tablicy trudnych nazwisk i pojęć historycznych, aby uczeń mógł je bezbłędnie przerysować.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Ignorowanie błędów w ocenie – nieobniżanie oceny z historii za błędy ortograficzne i literówki w nazwiskach, nazwach geograficznych czy pojęciach historycznych.

- Tolerancja dla zniekształceń – uznawanie odpowiedzi za poprawną, jeśli z zapisu jednoznacznie wynika, o jaką postać lub pojęcie chodzi (np. zmiana liter w trudnych nazwiskach obcojęzycznych).
- Wskazywanie błędów – zaznaczanie błędów na marginesie jedynie w celach korekcyjnych, bez wpływu na punktację merytoryczną